

Antanas Škėma “Balta Drobulė”(13-os dalies analizė)

Balta drobulė... Balta... Tai spalva, simbolizuojanti pasidavimą ir susitaikymą. O drobulė...? Šis audeklas artimas žmogui, juo apgobtas žmogus palieka gyvųjų pasaulį. Tad kas gi ta balta drobulė? Gal tai netekusio gyvenimo vilties žmogaus atsidavimas mirčiai? O gal jo pasidavimas gyvenimo upės tėkmei? {minties šuolis}

Tryliktoji dalis pradedama pokalbiu tarp Garšvos ir Elenos. Elena norėtų išvykti į Vilnių, pakeisti aplinką, (vėl) dirbti. Ji galvoja apie ateitį. O Antanas neturi ateities. Gyvendamas šia diena jis kovoja su vienišumo ir meilės, mirties ir amžinybės problemomis. Antanas sutrikęs, kalba trumpai: “Tu - -”, “Ir?”, “Tu jį paliktum?”. Pagrindinis romano herojus trokšta meilės, bijo netekti savo mylimosios: “Atleisk. <...> Suprask.”, “Ateik, aš lauksiu.” Jam nesmagu, kad viename kambaryje sėdi moteris, kuri lyg apsišarvavusi melsvu užklotu, ir beprotis. Tas beprotiškas jau darosi ir paprasta akimi pastebimas: įsirežusios poakių raukšlės, nusvirę lūpų kampai, drebantys pirštai. Garšva liečia savo veidą tais drebančiais pirštais. Jam baisu pačiam savęs. Garšvai reikia atsisakyti Elenos dėl to, kad jis -beprotis. Be to, jo poetiškai sielai nereikalinga šeima niška ramybė.

Jis tęsia pokalbį (Su kuo?) apie būtį: “Bijau mirti, todėl geriu. Bijau mirti, todėl rašau. Bijau mirti, ryju tabletes. Viskas vardan mirti.” Antanas Garšva visiškai nesigėdi savo baimės mirčiai, ją pripažįsta.

Herojus kalba poeto Vaidilionio žodžiais - jis lygina savo gyvenimą su ironiškais medžiais, apaugusiais šungrybiais. Lyg patvirtindamas tai, jis keliais sakiniais parodo “tikrojo” optimistinio rašytojo aplinką. Įsikišus Elenai Antanas patvirtina jos pastabą: “prieštarauju pats sau”. Garšva myli gyvenimą, bet tuo pačiu ir tyčiojasi iš jo. Šias savo išsakytas mintis poetas nuplauna stikline viskio.

Belaukdamas Elenos Garšva stebi aplinką. Jo širdis nepastebi grožio: “Drėgna buvo lauke. Vėsoka.” Jo siela uždara kaip “gretimo namo langinės”. Žvilgsnis šokinėja kaip tikro bepročio: Antanas žvelgia tai į artimą namą, tai į tolimąjį liejyklos kamina.

Poetas supranta, kaip jam reikalinga Elena - “Jis atsirėmė rankomis į Elenos pečius” - ji jam yra atramos taškas. Vardan jos Garšva žada pasikeisti: “Aš nebegersiu ir mažiau rūkysiu.<...> Nebesityčiosiu daugiau.” Kalbėdamas su savo mylimąja Antanas prabyla pats į save, sprendžia išlikimo klausimą: “Keletas brūkšnių marmure, štai ko trokštu.” Jis nori išlikti, išsaugoti savo vardą tautos atminty. O marmuras - akmuo, saugantis tūkstantmečių paslaptis, todėl jame turi būti jo vardas ir žodis. Žodis - Antano Garšvos kūryba.

Staiga “išnyko laikas”. Garšva pirmą kartą apalpo. Grįžus sąmonei Antanas klieči: “Mačiau juos. Van Gogho batai. Man buvo pikta”. Tuo pat pasidomi, kaip jis atrodė apalpęs ir tartum romantikas lygina save su venecišku dožu, mirusiu nuo meilės ligos, su nukautu žvėrim “mėlyno kraujo klane”. Šis klanas gilus, jame lemta poetui paskęsti. Elena siūlo kvieisti gydytoją, bet Garšvai daktaras nereikalingas: jis juk - beprotis. Ir mintys toliau liejasi srautu... “Trisdešimt aštuoni chalatai”, uždaro langinės “ir plevėsuojanti ugnis”.

Visa tai tik prisiminimai, visa tai tėra tik herojaus užrašai.

A.Škėma tuos užrašus lygina su “dabartinio” Garšvos mąstymu, bet ir čia teka minčių upė. Iš jos iškyla, pasirodo jaunieji: “Jie kyla liūdni ir apsikabinę.<...> Jie stebi akis, lyg išsiskirdami”. Garšva žvelgdamas į jaunuosius mato tik save: liūdesys, išsiskyrimas. Kalba su vienu iš jų: “Taip, vaikinė, ir tau nelengva.<...> Taip, vaikinė, rytoj vėl užuolaidos.” ...užuolaidos... - užkliuvo žodis Antano

sąmonėje. “Jos gyvos, kaip ir lėlės. Jos amžinos savo minkštumu, ir lėlės - ta pačia išraiška. Subtilus derinys: lėlės, pakabintos ant užuolaidų.” Tarp užuolaidų pasirodo žaislai. Jie pakabinti ... kaip ir užuolaidos. Jos plėvėsuoja, nori ištrūkti iš šio pasaulio, bet negali - ... “pakabintos”. Šie žodžiai vėl priverčia tekėti minčių srautą. Garšva mano esąs kas valandą vis turtingesnis. Atgimsta ir viltis... “Kad Marche funébre galėtų groti dūdų orkestras”... sąmonėj vėl suskamba mirties gaida.

A.Škėmos žmogus grumiasi su meilės, blogio ir gėrio, mirties ir amžinybės problemomis, bet šią kovą pralaimi.

Antanas Garšva - paukštis be sparnų. Jam gyvenimas atėmė teisę pakilti, todėl jis save pasmerkia amžinai kančiai.

Komentaras. Netinkama įžanga ir pabaiga(jos praktiškai nėra). Pats darbas gana vidutinis. Prastokas stilius „sunkina“ interpretacijos turinio bei pagrįstumo suvokimą. Kalbėjimas emocionalus(to privalote vengti, nes interpretacija- mokslinis darbas), daug citatų. Praktiškai, šis darbas – ištraukos atpasakojimas su komentarais.

Atkreipkite dėmesį- čia kabutės rašomos netaisyklingai.